

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันรถยนต์ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน และเศรษฐกิจการค้าของประชาชนชาวไทย เพิ่มมากขึ้นทุกวัน รถยนต์ซึ่งครั้งหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ถือว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย แต่ในปัจจุบันรถยนต์ได้กลายมาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการครองชีพเสียแล้ว แม้แต่ในทางจังหวัดหรือชนบท ที่ทางไกลความเจริญ และความเร่งรีบทั้งหลายก็ได้เปลี่ยนจากการใช้รถจักรยานมาเป็นจักรยานยนต์ ซึ่งให้ความรวดเร็วกว่า สะดวกกว่าในการติดต่อในขณะเดียวกัน นอกจากนี้การขยายตัวในด้านการค้า การคมนาคมขนส่งก่อให้เกิดความต้องการรถยนต์และรถบรรทุกขนาดต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

ในระหว่างปี พ.ศ. 2504 - 2515 ประเทศไทยนำยานพาหนะเข้าประเทศเฉลี่ย 36,953 คันต่อปี¹ ซึ่งอยู่ในรูปรถยนต์นั่งและรถยนต์เพื่อใช้ในธุรกิจการค้า อันได้แก่ รถจี๊ป รถตู้ รถโดยสาร และรถบรรทุกทุกชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2511 ปริมาณการนำรถยนต์ภายในประเทศเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนถึง 67,231 คัน และคาดว่าในปี 2518 ความต้องการยานพาหนะสำหรับประเทศไทย จะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึง 70,000² คันต่อไป มูลค่าการนำรถยนต์นั่ง รถบรรทุกและรถโดยสาร (สำเร็จรูปและนำชิ้นส่วนมาประกอบ) ตลอดจนอะไหล่และอุปกรณ์ได้เพิ่มจาก 656,389 บาท ในปี 2503 เป็น 1,862,909,251 (มกราคม - พฤศจิกายน) ในปี 2514 กล่าวอีกนัยหนึ่งคือมูลค่าการนำยานพาหนะเข้าประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 32.43 ต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2511 มูลค่าการนำเข้ามีจำนวนถึง 3,252,454,778 บาท ถ้ารวมเอาการนำชิ้นประกอบอุปกรณ์ ชิ้นส่วนต่าง ๆ ของรถยนต์เข้าประเทศด้วยแล้วจะมีมูลค่าสูงถึง 2,487 ล้านบาท

¹ กรมศุลกากร

² K Aselman, Regional Adviser on Project Formulation and Evaluation, UN. Ecafe, Assembly of Motor Vehicle Manufacture of Automotive Components in Thailand, 1969. New York, Mc Grow - Hill Ltd.

หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของสินค้าทั้งหมด³ จากการสำรวจพบว่าการส่งสินค้าออกของประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.55 ต่อปี ซึ่งเพิ่มขึ้นช้ากว่าการนำเข้าสินค้าเข้า ซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 11.75 ต่อปี ผลก็คือประเทศไทยประสบปัญหาการขาดดุลการค้าตลอดมา เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ดุลการค้าขาดดุลเพิ่มขึ้นจาก 1,008 ล้านบาท เป็น 11,297.7 ล้านบาท ในปี 2512 สำหรับปี 2516 การขาดดุลการค้าลดลงเป็น 10,802.4 ล้านบาท⁴ การขาดดุลเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 5.18 ต่อปี นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศในระยะยาวต่อไป

การที่ประเทศไทยประสบปัญหาการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อันสืบเนื่องมาจากสาเหตุประการหนึ่งคือ การนำเข้ารถยนต์เขตรประเทศเป็นจำนวนมาก ประกอบกับอุปสงค์รถยนต์ภายในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นคือในปี 2505 ความต้องการรถยนต์ในประเทศไทยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรเพิ่มจาก 211 คนต่อ 1 คน เป็น 49 คนต่อ 1 คน ในปี 2513 ภัยเหตุนี้เองรัฐบาลจึงพยายามจัดตั้งอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดแทนการนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูปเข้าประเทศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเพราะอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ เป็นอุตสาหกรรมที่รวมอุตสาหกรรมอื่นไว้ด้วยกัน ได้แก่ อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างกว้างขวางนอกจากนั้น อุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ยังต้องใช้วัตถุดิบต่าง ๆ อาทิเช่น เหล็ก เหล็กหล่อ โลหะผสม แผ่นกระจก สิ่งขยา สี ผลิตภัณ์เคมี และอุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ นำไปสู่การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตส่วนประกอบและอุปกรณ์รถยนต์ภายในประเทศ ตลอดจนอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องอีกมากมาย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มการสะสมทุน การจ้างงาน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสนับสนุนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง และช่วยพัฒนาดานการคมนาคมขนส่งโดยตรงอีกด้วย

³ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม, รายงานประจำปี พ.ศ. 2512 - 2513

พฤษภาคม : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, หน้า 10

⁴ United Nation Economic Commission for Asia and the Far East, Analysis and Projection of the Trade Gaps of Thailand, New York : Mc Grow - Hill

2. วัตถุประสงค์

ปัจจุบันรถยนต์มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานในระบบเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมืออันหนึ่งในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจในเมืองหลวงรถยนต์มีความสำคัญต่อกิจวัตรประจำวันและการดำเนินธุรกิจมาก โลกสายสภาพจาสิ้นค่าประเภทฟุ่มเฟือยมาเป็นสิ่งจำเป็น มีการสั่งรถยนต์เข้าประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สูญเสียเงินตราต่างประเทศจำนวนมาก จึงเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมรถยนต์ได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องและอย่างจริงจังจากรัฐบาลก็จะกลายเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่เป็นปึกแผ่นมั่นคง มีความสำคัญอย่างสูงต่อเศรษฐกิจของประเทศ สามารถใช้ทดแทนรถยนต์ที่จะต้องนำเข้าจากต่างประเทศได้

3. ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ของประเทศไทย เพิ่มได้รับการส่งเสริมเมื่อ พ.ศ. 2504 ยังจัดเป็นอุตสาหกรรมใหม่สำหรับวงการอุตสาหกรรมของประเทศ เอกสารและข้อมูลต่างๆ ที่จะศึกษาค้นคว้ายังไม่แพร่หลายนัก ประกอบกับผู้เขียนประสบความลำบากหลายประการในการติดต่อขอ ข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังนั้นการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องภาวการณ์อุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ในประเทศไทย จึงเริ่มพิจารณาศึกษาอย่างละเอียดเป็นมบทๆ ดังนี้ บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการศึกษา และประโยชน์ ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องนี้ บทที่ 2 ศึกษาภาวการณ์ในประเทศไทย ความหมาย ลักษณะ ประเภท วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาวการณ์ ความสำคัญของภาวการณ์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจคือ ก่อให้เกิดการออมทรัพย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ กำหนดรายจ่ายของรัฐเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องมือส่งเสริมและคุ้มครองกิจการอุตสาหกรรม บทที่ 3 ศึกษาลักษณะ โครงสร้างอุตสาหกรรมนี้พบว่า เป็นโครงสร้างการลงทุนร่วมระหว่างไทยกับต่างประเทศ ให้มูลค่าเพิ่มต่ำเป็นอุตสาหกรรมทารก ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ความต้องการวัตถุดิบภายในประเทศเพิ่มขึ้น เทคนิคการประกอบใช้ชิ้นส่วนแบบถอดแยกออกจากกันโดยสมบูรณ์ ต้นทุนการผลิตภายในประเทศสูงกว่าต่างประเทศ ผู้ประกอบการตัดสินใจผลิตรถยนต์นี้มากกว่าการใช้เพื่อการค้า บทที่ 4 คำนวณอัตราปกป้องที่แท้จริงของอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ตามสูตรของคอรีคอนตลอดจนนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรม บทที่ 5 ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ อาทิเช่น ตลาดภายในประเทศ มีขนาดจำกัด การผลิตมีขนาดเล็ก ปัญหาความไม่พร้อมของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และปัญหาอื่นๆ บทที่ 6 ทดสอบผลของการส่งเสริมการลงทุนของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น อุตสาหกรรมผลิตอะไหล่ยานยนต์ ยางรถยนต์ Safety Class สีทาอุปกรณ์ไฟฟ้า หมอนำรถยนต์ และแบตเตอรี่ และบทสรุปท้ายสรุปและข้อเสนอแนะ

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาภาวะอากาศกับอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ในประเทศไทย ทำให้เข้าใจถึงบทบาทของภาวะอากาศที่มีต่ออุตสาหกรรมนี้ สภาพและลักษณะต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ ผลการส่งเสริมช่วยเหลือลดค่าการนำเข้า เพิ่มการจ้างงาน ประหยัดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ของไทยให้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีประสิทธิภาพสูง มีประโยชน์แก่เศรษฐกิจมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นข้อเสนอแนะ เป็นแนวทางสำหรับรัฐบาลในการวางนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงอุตสาหกรรมนี้ให้เจริญก้าวหน้า อันจะมีผลดีต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยส่วนรวมต่อไป

5. วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเรื่องนี้ผู้เขียนได้ขอมูลจากหลายแหล่งอาทิเช่น รายงานทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รายงานของ J.B Organ และ K. Aselman ซึ่งเข้ามาทำการวิจัยอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ในประเทศไทย พ.ศ. 2511 - 2512 รายงานการประชุมสัมมนาเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งองค์การพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) จัดที่เมืองคาร์โลวารี ประเทศเชโกสโลวาเกีย ระหว่างวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ถึง 14 มีนาคม 2512 นอกจากนั้นผู้เขียนได้ขอมูลหลักฐานต่าง ๆ จากทางราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กองทะเบียนกรมตำรวจ สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ กรมศุลกากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารกสิกรไทย จำกัด กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม สถาบันเงินทุนเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นต้น